

ІСТОРИЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

Visn. Lviv. Univ., Ser. Zhurn. 2019: 46; 3–11 • DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2109.46.10024>

УДК 070.1:82-92.09](477)“192/193”О.Назарук

КОНЦЕПЦІЯ ПРЕСИ В ПУБЛІЦИСТИЦІ ОСИПА НАЗРУКА (20–30-і РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)

Зоряна Величко

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, Львів, 79044, Україна,
e-mail: zavelychko@yahoo.com
<https://orcid.org/0000-0001-9718-0068>*

У статті розкрито погляди Осипа Назарука на завдання та функції преси. Визначено провідне значення преси у націє- та державотворенні. З'ясовано специфіку тлумачення терміна «національна преса» у публіцистиці Осипа Назарука.

Ключові слова: Осип Назарук, преса, публіцистика, міжвоєнна доба.

О. Назарук належав до грона особистостей, що творили унікальне, по суті, суспільство міжвоєнної доби, яке, попри зовнішню розірваність національного організму між різними державами-агресорами, глибоку травму від поразки визвольних змагань 1917–1921 рр., гострі (і, на перший погляд, непримиренні) ідейні дискусії, засвідчило дивовижну *єдність*. Міжвоєнна Галичина дала цілу плеяду таких статей-авторитетів – освічених, сміливих, здатних критично думати, які почувалися (й насправді були) рівноцінними серед інших європейських культур. Це був час журналістів і публіцистів, які, незважаючи на розбіжності в поглядах, орієнтували суспільство на спільну мету – незалежну соборну Україну. І коли сьогодні триває активний пошук дієвих засобів, щоб протистояти ворожій пропаганді і водночас консолідувати українців, щоб «загоїти» їхні внутрішньонаціональні рани, вдумливий аналіз власної історії може дати конкретні відповіді на запити сучасності.

Зміст концепції преси О. Назарука досі не був предметом окремого дослідження. Деякі власне медійні аспекти його журналістської діяльності окреслено у розвідках з історії західноукраїнської преси авторства Л. Сніцарчук, С. Костя; у наукових статтях І. Зубрицького, Л. Сироти та ін. *Мета статті* – з'ясувати особливості концепції преси О. Назарука; завдання: простежити становлення його поглядів на призначення й функції преси та публіцистики зокрема; розкрити зміст поняття «національна преса»; окреслити завдання католицької преси тощо.

Фундаментальну роль преси у формуванні нації, держави і громадянського суспільства О. Назарук відзначив ще в 1907 р., коли вийшло перше видання його праці

«Що то є: суспільні кляси». Публіцист приділяв багато уваги питанням суспільної організації та соціальної комунікації у різноманітних формах. Саме пресу він слушно вважав головним інструментом організації суспільства: «Те саме, що для війська мапа, є для народа газета (часопись). Вона розкриває темним очи й показує дорогу» [1, с. 26]. О. Назарук усвідомлював велику роль і місію якісної й національно зорієнтованої преси для становлення ідентичності українців.

Він мав за собою великий досвід журналістської та організаційної роботи в редакції (виконував функції кореспондента, аналітика, літературного й головного редакторів). Журналістську діяльність розпочав у 1905 р. в українській частині газети «Двірська служба», яку видавав разом з адвокатом А. Мозлером у Бучачі. Згодом був кореспондентом «Вістника СВУ» та «Ukrainische Nachrichten». Перед війною О. Назарук працював у «Громадському голосі», який очолив у 1916 р. У 1915 р. став воєнним кореспондентом УСС, головою Пресової кватири УСС. В уряді Директорії керував Українською телеграфною агенцією та Головним управлінням преси і пропаганди (окремим міністерством). У лютому– травні 1919 р. працював у часописі «Народ». Від червня 1919 р. очолив Пресову квартиру при Начальній команді ГА, став відповідальним редактором «Стрільця». У листопаді 1919 р. емігрував до Відня, де його уповноважили до справ преси і пропаганди при екзильному уряді ЗУНР, працював у його органі «Український прапор» і тижневику «Воля». Влітку 1922 р. виїхав до Канади, потім до США. У 1923–1927 рр. був головним редактором часопису «Січ» (Чикаго) і водночас у 1926 р. співредактором «Америки» (Філадельфія). Від 1928 р. до 1939 р. очолював «Нову Зорю» у Львові. Публіцист дописував і в інші видання Галичини, УНР, еміграції.

Погляди О. Назарука кристалізувалися в завершену концепцію впродовж його довгої журналістської і громадської діяльності, набуваючи все більшої стрункості й аргументованості. Простежимо хронологічно, як здобутий досвід трансформувалася в ідеї, що їх публіцист поширював у суспільстві. Цікаві спогади про редакційну роботу «Стрільця» він подав у «Році на Великій Україні». О. Назарук називав це видання «одиноким органом свобідної думки й критики» [2, с. 221]. Він згадував, що наддніпрянська влада маркувала «Стрільця» як антидержавне видання і створила екстремальні умови праці: у приватно орендованій кімнатці містилися редакція, адміністрація, склад, експедиція, ліжка складачів, а наклад друкували вночі на позиченій машині. Попри це, на двох невеликих аркушах газета подавала максимум необхідної інформації для армії: з цією метою журналісти опанували «якнайбільш телеграфічний стиль» [2, с. 222]. При «Стрільці» видавали й «дрібну бібліотечку для війська» (за два місяці вийшли друком 25 книжечок), редагували «Українську старовину».

Позиція О. Назарука щодо політики наддніпрянської влади була безкомпромісною. Ударом проти партійної олігархії він назвав свою статтю «До булави треба голови, або про парад і наказ» [3], яку було конфісковано урядом. Проти О. Назарука як «головної підпори Диктатури» почалося цькування у пресі [2, с. 246]. Наддніпрянська влада конфіскувала наклад «Стрільця» та оголосила його заборону. О. Назарук згадував і про замах на своє життя [2, с. 304]. Невипадково публіцист уважав головними засадами журналістики сміливість, принциповість і правдомовність. Сам він завжди був готовий іти на ризики, щоб нести людям правду.

О. Назарук усвідомлював вагу соціальної відповідальності журналістів. Він був насамперед патріотом і державником, тому – в умовах війни – принцип об'єктивної

та оперативної подачі інформації вважав, по суті, другорядним щодо стратегічних інтересів держави. Тому у «Стрільці» «тільки обережно інтерпелювали наддніпрянський уряд про його торг Галичиною [...] шойно тоді, як уже через польську пресу передіставалися вістки до галицької армії, що наддніпрянський уряд заявив своє «де-сінтересма» (зречення) в справі Галичини на користь Польщі» [2, с. 225]. О. Назарук свідомо не інформував галицьке військо про стан справ, мотивуючи, що воно кинуло б зброю: «я був обережний в освітлюванні цієї найбільш болючої для нас справи, що видно зі всіх чисел «Стрільця», а що мене в нутрі багато коштувало» [2, с. 226].

О. Назарук вказував, що всі важливі статті «Стрільця», хоч писав їх сам, перед друком завжди давав читати Диктаторові або історика І. Кривецькому [2, с. 271]. Публіцист не раз підкреслював, що журналіст не може одноосібно приймати рішення про публікацію матеріалів, які транслюють важливі ідейно-політичні питання. Відповідальність за їхній зміст мають нести люди компетентні в них. Згодом на посаді головного редактора «Нової Зорі» О. Назарук, хоч займався добром і редагуванням матеріалів, але не підписував номер до друку й не вирішував одноосібно питання про публікацію статей на церковні теми, адже переконував, що «в католицькому органі не повинна рішати ніяка світська людина про справи зв'язані з церквою» [4, с. 123]. Своєрідну ідейну цензуру «Нова Зоря» проходила у єпископа Г. Хомишина (як видно з їхнього листування [5]).

О. Назарук розцінював пресу не лише як засіб інформування, а насамперед як інструмент виховання суспільства і рупор для проголошення ідей. У його розумінні, при подачі інформації засада безсторонності підпорядкована ідейності. Всі видання, в яких він працював на керівних посадах, пропагували певні цінності та ідеї. Скажімо, під «шапкою» газети «Січ» О. Назарук розмістив гасло: «се часопис світоглядний, а не інформаційний» (с. 4 ч. 12 за 1925 р.). У кожному номері цього видання на другій сторінці він вміщував редакційну статтю агітаційного характеру (хоч і різної тематики, проте з однією наскрізною ідеєю гетьманства). У 1930-х рр. публіцист розвинув тезу про національну світоглядну пресу: «особливо в тяжких часах преса не сміє бути простим відголоском подій: вона мусить відбивати події, бажання й переконання нації» [6, ч. 67, с. 4].

На посаді редактора «Америки» О. Назарук дійшов висновків щодо успішної, на його думку, редакційної політики. Він зазначав, що основою газети мають бути інформаційні матеріали: «Газета живе інформацією. Колиби не новинки, то властиво газета не має рації існування» [7, с. 17]. Але О. Назарук застерігав, що надмір політичних (заполітизованих) статей знеохочують читача: «Політикоманія здеморалізувала наших людей» [7, с. 17]. Натомість публіцист радив збільшити частку фахових статей. Відповідальність за якість публікацій (грамотність, ясність і логіку викладу) він покладав на авторів: «Пересічний редактор не є письменником. Він є властиво організатором писаного матеріалу і приготує його до друку» [7, с. 17]. О. Назарук дуже дбав про автуру для своїх газет, спонукав до співпраці провідних діячів, науковців, літераторів.

Розуміння завдань національної преси публіцист виклав уперше в статті «Що таке преса» (стала частиною брошури «Робітництво і релігія – ідея – преса – вкладка»). Він твердив: «Преса – се найбільша провідниця народу. Преса – се найбільший прокуратор і найбільший суд. Преса се найбільша учителька народної маси. Преса має великий вплив на все життя – на церкву, на політику, на науку, на штуку, на

літературу» [8, с. 2]. О. Назарук невтомно закликав громадськість підтримувати й читати свої національні часописи. Майже в кожному номері «Січі» він уміщував заклики: «Українці!» [«Бізнесмени!»] Підтримайте свою пресу!» І в цьому виявилася прогностичність мислення цього публіциста, який переконував, що преса апіорі не може бути національною, якщо її фінансують ззовні (неодмінно переслідуючи власні геополітичні цілі). О. Назарук назвав «блудом» інтелігенції те, що, шкодуючи грошей, вона не передплачує національної преси, і безкоштовно отримує соціалістичні газети – наслідки чужої пропаганди для нього були очевидні.

У 1928 р. єпископ Г. Хомишин запросив О. Назарука очолити «Нову Зорю» – з огляду на його журналістський досвід та християнські погляди. Саме в період редагування цього часопису погляди публіциста на призначення преси викристалізувалися в цілісну концепцію. Міркування про роль, завдання, труднощі функціонування української преси О. Назарук висловив у статтях «Українська преса. Що її жде і чому?» [9], «Про газету для народа» [10], «У 80-ліття української преси» [11], «Пресова нарада» [12], «Вартість річника часопису» [13], «Організація поширення доброї преси» [14], «Великий обов'язок дуже призабутий» [15], у серії статей «Преса і публіка» [16] та великому циклі «На міжнародну виставу преси» [6] (опублікованому згодом окремою брошурою «Преса : Перша міжнародна вистава світової преси в Кольонії (Вражіння і думки Українця)»). Публіцист палко пропагував ідею національної преси, яку вважав «легенями» нації [17, с. 2]: «Без великої преси ніякий нарід сьогодні не має голосу, бо тепер нарід без преси – се німина» [6, ч. 54, с. 3].

Аналізуючи різні джерела фінансування преси, він дійшов висновку, що тільки за рахунок суспільної волі, тобто передплатників, газета може сповняти свій національний обов'язок – говорити правду і нести знання. О. Назарук спонукав українців: «Отже перед цілою нацією стає перспектива знидіння всякого умового руху. А коли нема книжок, нема преси, – то якіж ідеї можна ширити, яку боротьбу можна в сих часах вести, яку свідомість будити?». Він переконував, що відповідальність за долю нації несе кожен, хто знецінює роль національної преси: «Бо не Москва і не Польща будуть винні, коли серед нас перестане бити жерело своєї думки і через те звітріє та розсиплеться національний організм» [9, с. 2].

Як редактор і публіцист, О. Назарук перебував між жорсткими лещатами польської цензури та залежності від єп. Г. Хомишина, який фінансував «Нову Зорю». Припускаємо, що його постійне апелювання до читачів з проханням передплачувати цей часопис було зумовлене ще й бажанням вийти на самоокупний рівень і так здобути хоча б відносну свободу формувати редакційну політику. З листування між О. Назаруком та Г. Хомишином помітно, що в цьому питанні між ними була напруга.

З метою привернути якомога більше передплатників О. Назарук раз у рік оголошував «Місяць Доброї Преси», протягом якого докладно з'ясовував читачам переваги «доброї» газети. Публіцист усвідомлював, наскільки пекучою є потреба вкорінити у маси думку про необхідність якісної національної преси: «Ясно, що без повного усвідомлення ширших верств громадянства, без популяризації ідеї преси й організації – пресова акція не мала би перед собою ніякої будучности» [14, с. 1].

Наголосимо, що О. Назарук підкреслював саме комунікативний аспект функціонування преси. Ось дійсно проникливі визначення публіциста: «Преса то така всестороння сила, що дефініції для неї нема. Є тільки ряд фактів. І так: Преса се твір публичної опінії і ще більше – творець її. Преса – се витвір комунікації, промислу,

законодавства й політики внутрішньої й заграничної, але й творець усіх тих сил, їх слуга і їх пан, їх руїник і опікун» [11, с. 1]. Тому він заохочував читачів дописувати до газети і давав вичерпні поради щодо майстерності письма.

У своїй концепції преси О. Назарук робив наголос на її світоглядному вимірі. Основним призначенням публіцистики і письменства він уважав виховання віри в Бога, «без котрої не ма моралі, не ма суспільности ні держави» [7, с. 44]. Засади й аспекти функціонування масової газети католицького спрямування О. Назарук з'ясував у праці «Узасаднення «Скали» [18] та у статтях «Католицька преса, її значіння і сучасний стан» [19], «Причини недорозвитку католич. преси» [20], «За добру пресу» [21], «В 10-ліття «Нової Зорі»» [22], «Роля «Нової Зорі» і справа політичного отверезіння українського громадянства в Галичині» [23], «Слово до читачів» [24], [25], «Вражіння зі зїзду Католицьких публіцистів і Діячів у Варшаві» [26] тощо. На сторінках «Нової Зорі» О. Назарук друкував статті на цю тему й інших авторів, зокрема Г. Хомишина.

О. Назарук відзначив ще один комунікативний вимір преси: «се твір культури», а «також співтворець і ширитель культури» [10, с. 2]. Він уважав, що преса не є явищем одноденним, а потребує збереження й систематизації – як явище національної культури та історії. Саме тому йому була важливою засада цікавості [10, с. 2], яку він чітко відмежовував від сенсаційності [19]. О. Назарук зазначив, що його редакторська мета – зробити «Нову Зорю» незамінною: тематично різноплановою і корисною [24]. Адже йшлося не тільки про релігійне видання, а про газету для народу, що займається «всім життям» [22, с. 2]. Його видавничу стратегію базувалася на вивченні уподобань читачів: часопис проводив анкетування у вигляді «Квестіонарів». О. Назарук прагнув доступно й оперативно пояснити громадськості розклад сил на політичній шахівниці Європи і з'ясувати ймовірні наслідки для України. З цією метою регулярно друкував аналітику; виступав і як міжнародний оглядач: через призму геополітики й економіки аналізував події в різних куточках світу. Щоб привабити читача, О. Назарук робив акцент на популярно-просвітницьких публікаціях: нарисах про відомих людей, літературі та публіцистиці (перекладав з різних мов). Характерними були й публікації «з номера на номер» подорожніх нарисів. Іван Кедрин згадував, що О. Назарук «заповнював «Нову Зорю» власними довжелезними статтями і звідомленнями з різних зборів із «продовженням» в кількох числах, коли з газетного погляду, той матеріал був вже цілком перестарілий. Робив це, як казав, «для історії», записуючи докладно хід усіх нарад, на яких бував, – у грубому записнику, з яким не розставався. Проте «Нову Зорю» з її «ковбасами» люди читали – завдяки безпардонному й трохи розхристаному, але цікавому стилеві О. Назарука» [27, с. 250–251].

Отже, «Нова Зоря» виконувала функції: інформаційну, організаційну, ідеологічну, соціальної критики, культуротвірну, виховну, розважальну тощо. О. Назарук розумів, наскільки важливою в редакційній роботі є команда ентузіастів, однодумців і фахівців – тих, хто здатний робити газету успішною. Він згадував про своє «тяжке становище редактора, котрий видає два рази на тиждень досить велику плахту і при тім сам переглядає кожду стрічку» [28, с. 55]. О. Назарук відзначав гостру нестачу фахових журналістів і редакторів.

У цьому контексті наголосимо, що він виступав за спеціалізовану журналістську освіту. У статті «Журналісти і студії» О. Назарук зазначив: «Коли в «Маслосюзі» вимагають від своїх сил матури до важення масла і мірення сметани, то оскільки

ки вищої освіти треба вимагати від журналіста, який на вазі преси важить опінію громадянства!» [29, с. 4]. Критеріями професійного журналіста є, на його думку, фахова вища освіта, «совісність», чесність, служіння високим ідеалам, енциклопедичні знання з різних царин суспільного життя й науки тощо [29, с. 5].

У праці «Узасаднення «Скали»» О. Назарук обґрунтував місію католицьких часописів. Він твердив, що оскільки «преса се найважлива зброя теперішніх часів», «без своєї католицької преси неможлива в сих часах сила католицьких організацій ні католицького впливу в суспільности й державі» [18, с. 22]. Публіцист сформулював шість необхідних засад, які мали б забезпечити успіх справи: «1) Щоб католицька преса була добра й цікава, на те замало праці самих редакторів, навіть найлучших. 2) Добра й цікава преса мусить мати правдиві вісти з цілого краю. 3) А зміст тих вістей мусить бути всілякий, не лише про паради, концерти і промови з похвалами. 4) В католицькій пресі повинні бути дописи з різних околиць краю і від людей з різних станів про те, як живуть селяни, робітники, ремісники, інтелігенти, 5) з чого вони живуть, як тепер бідують, що їм найбільше долягає і що найскоріше повинно бути змінене, 6) та як люди уявляють собі способи переведення тих змін» [18, с. 46].

По суті, всі ці засади О. Назарук успішно втілював у форматі «Нової Зорі». Інформаційні матеріали про життя навіть найвіддаленіших парохій редактор друкував у кожному номері часопису. Він намагався зробити «Нову Зорю» якомога цікавішою, висвітлюючи різні царини суспільного життя. Варто додати, що О. Назарук не боявся порушувати, крім широко артикульованих, й теми «незручні» для тодішніх галичан (як-от євреїв, наркоманії, «негрів»). Крім інформаційного, значний сегмент становить і публіцистика (О. Назарука, С. Кучабського, І. Кревецького, С. Томашівського та ін.). Щоб зорієнтувати читача у масиві інформації, О. Мох уклав «Покажчик «Нової Зорі»». Огляд цього унікального джерелознавчого видання дає підстави твердити, що «Нова Зоря» не була суто клерикальною газетою. О. Назарук зумів створити, справді, помітне масове загальнополітичне видання.

Загалом О. Назарук не зовсім обґрунтовано твердив, що українська преса не забезпечує суспільство національно зорієнтованою інформацією. Він закидав журналістам, що вони сіють руїну й хаос, а не раз свідомо пишуть «на руку» ворогам України. Ось як категорично, хоч і з певним раціональним зерном, О. Назарук визначав стан української преси: «В нашім сучаснім письменстві і пресі майже нема ні серця до традиції своєї, ні навіть місця для неї, а єсть тільки лайка і висміювань тих, що шанують святу і дорогіну спадщину народу свого» [30, с. 27]; «переважна часть органів нашої преси опинилася в руках крикунів, які навіть найменшої підготовки ні практики в ніякій дійсній редакції ніколи не мали» [31, с. 8]; «Темрява і темнота, в якій ревуть аноніми і псевдоніми» [32, с. 4].

На думку О. Назарука, в українському інтелектуальному просторі було мало якісної публіцистики: «По тій недостатці добрих і цікавих публіцистів (і мемуаристів!) пізнати молодість і незрілість нашої нації чи радше її провідної верстви» [33, с. 10]. У «Вражіннях з Волині» він з гіркотою роздумував, як це – бути українським публіцистом, коли той не має свободи слова й перебуває під постійним тиском цензури й загрозою переслідувань. Щобільше, правду не завжди сприймав і свій народ. Проте О. Назарук переконував, що, попри все, «писати треба, що думається, без огляду на крик» [34, 1938, ч. 15, с. 4]. Головними перевагами якісної публіцистики він уважав саме сміливість, правдомовність, патріотизм.

Варто зазначити, що цілеспрямованість, принциповість, відданість ідеї дали О. Назарукові змогу створити, справді, цікаві часописи, які мали свого читача в Україні й на еміграції. Його міркування про різні аспекти функціонування преси цінні насамперед, так би мовити, комплексним підходом. Адже О. Назарук був не лише талановитим публіцистом, а й мав незаперечний організаторський хист. Він співтворив пресу практично на всіх етапах і в різних вимірах: творчому, ідейно-політичному, фінансово-економічному, технічному і навіть науково-теоретичному. Вивчення його інтелектуальної спадщини має, крім дослідницької перспективи, й високу професійну (журналістську) та суспільну потребу.

REFERENCES

1. Назарук О. Що се є: суспільні кляси, боротьба кляс, буржуазія, пролетаріят, капіталізм і організація. 4-е вид. [Львів]: Друк. і накл. партійної друкарні, 1915. 29 с.
2. Назарук О. Рік на Великій Україні. Конспект споминів з української революції. Нью-Йорк: Укр. т-во «Говерля», 1978. 344 с.
3. Назарук О. До булави треба голови, або про парад і наказ. Стрілець. 1919. 9 верес.
4. Назарук О. Гр[еко]-Католицька Церква і українська ліберальна інтелігенція. Загальний огляд сучасної української кирилі на церковній області в краю і на еміграції. Львів: Накладом «Правди», 1929. 148 с.
5. ЦДІАЛ України. Ф. 359 (Назарук Осип – громадський діяч). Оп. 1. Спр. 208, 209, 331, 332.
6. Назарук О. На міжнародну виставу преси. Вражіння з подорожі. Нова Зоря. 1928. Ч. 48–63, 66–69, 71–73, 75, 77, 79, 81.
7. ЦДІАЛ України. Ф. 789 (Пристай Олексій – священник). Оп. 1. Спр. 30. Арк. 1–188.
8. Назарук О. Що таке преса? Січ. 1925. Ч. 16.
9. Українська преса. Що її жде і чому? Нова Зоря. 1932. Ч. 78.
10. А.Ч. Про газету для народа. Нова Зоря. 1929. Ч. 4.
11. У 80-ліття української преси. 15.V.1848–15.V.1928. Нова Зоря. 1928. Ч. 35.
12. Пресова нарада / Осип Назарук [та ін.]. Нова Зоря. 1932. Ч. 75, 76, 77.
13. Вартість річника часопису. Під увагу в місяці Доброї Преси. Нова Зоря. 1929. Ч. 5.
14. Організація поширення доброї преси. Нова Зоря. 1928. Ч. 47.
15. Великий обов'язок дуже призабутий. Кілька гадок на «Місяць доброї преси». Нова Зоря. 1928. Ч. 100.
16. А.Ч. Преса і публіка. Нова Зоря. 1928. Ч. 5; 1930. Ч. 17; 1931. Ч. 27, Ч. 65; 1932. Ч. 3, 9, 63.
17. А.Ч. В перший день листопада. В 20-ту річницю української державности. Нова Зоря. 1938. Ч. 83.
18. [Назарук О.]. Узасаднення «Скали». Реферат дра Осипа Назарука виголошений на Загальних Зборах делегатів читалень Товариства «Скала» в Станиславові дня 23 квітня 1936. Нова Зоря. 1936. Ч. 32–33.
19. А.Ч. Католицька преса, її значіння і сучасний стан. З приводу нової книжки про пресу. Нова Зоря. 1928. Ч. 27–28.
20. А.Ч. Причини недорозвитку катол. преси. Нова Зоря. 1938. Ч. 64.
21. За добру пресу. Нова Зоря. 1929. Ч. 3.
22. А.Ч. В 10-ліття «Нової Зорі». Нова Зоря. 1935. Ч. 1.

23. Роля «Нової Зорі» і справа політичного отверезіння українського громадянства в Галичині. Нова Зоря. 1935. Ч. 1.
24. Слово до читачів. Нова Зоря. 1932. Ч. 100.
25. Слово до читачів. З приводу закінчення року і першої тисячі чисел «Нової Зорі». Нова Зоря. 1936. Ч. 101.
26. О.Н. Вражіння зі зїзду Католицьких публіцистів і Діячів у Варшаві. Нова Зоря. 1936. Ч. 72.
27. Кедрин Іван. У межах зацікавлення. Нью-Йорк; Париж; Сидней; Торонто, 1986. 527 с.
28. ЦДІАЛ України. Ф. 359 (Назарук Осип – громадський діяч). Оп. 1. Спр. 193. Арк. 1–55.
29. [Назарук О.]. Журналісти і студії. Висока Журналістична Школа у Варшаві. Нова Зоря. 1939. Ч. 67.
30. Назарук О. Київ і значінне традиції. Шікаго, 1926. 30 с.
31. Назарук О. Світогляд Івана Франка. Чи може християнський нарід прийняти і ширити культ його? Філядельфія, Па, 1926. 32 с.
32. Назарук О. В'ячеслав Липинський. Відновитель державної ідеології України. Про монархізм український і французський. Шікаго, Ілл, 1926. 32 с.
33. Назарук О. Замітки католицького редактора. На маргінесі 10-ліття «Нової Зорі». Нова Зоря. 1935. Ч. 1.
34. Назарук О. Вражіння з Волині. Нова Зоря. 1937. Ч. 87–88, 90–96, 98–100; 1938. Ч. 1–2, 4, 6, 8–9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 32.

THE CONCEPT OF THE PRESS IN OSYP NAZARUK'S OPINION JOURNALISM (20–30TH YEARS OF THE XX CENTURY)

Zoriana Velychko

*Ivan Franko National University of Lviv,
Generala Chuprynky Str., 49, 79044, Lviv, Ukraine*

e-mail: zavelychko@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0001-9718-0068>

Osyp Nazaruk's arguments covering the problems, the purposes and the functions of the press are systematized and addressed as a holistic and completed concept, formed by his lifelong journalistic activism, in particular, as a military correspondent, journalist and editor in chief of the periodicals, such as *Strilets (Rifleman)*, *Ukrainskyi Prapor (Ukrainian Flag)*, *Sich, Ameryka (America)*, *Nova Zorya (New Star)*, as well as the head of the ministry of the press and the propaganda of the Ukrainian People's Republic and the Western Ukrainian People's Republic. The predictive value and relevance of certain elements of his concept are pointed out.

The specifics of the interpretation of the concepts of «national press» to which Osyp Nazaruk assigned a key part in the nation-building and state-building processes, are explained. He considered that «national press» must propagate the national idea, consolidate and enlighten the society and, most importantly, is funded by the society. Reflecting on the causes of the defeat of the liberation struggle, Osyp Nazaruk came to the conclusion that in conditions of war the journalist must be guided primarily by the strategic interests of the state.

An in-depth analysis of the columnist's views on the mission of the Catholic press as a mouthpiece of the Christian worldview is provided. His understanding of the effective organization of editorial board operations, the layout of the newspaper edition, the skill of argumentation and persuasion, etc. is outlined. Osyp Nazaruk considered courage, truthfulness, patriotism as the main advantages of high-quality opinion journalism.

Key words: Osyp Nazaruk, press, opinion journalism, interwar period.